

Ja darbiniekam ir kustību traucējumi

Publicēts: 16.06.2020.

Atjaunināts: 08.02.2022.

Kustību traucējumi var būt iedzimti, attīstījušies dažādu slimību rezultātā vai traumu sekas, kas iegūtas, piemēram, kādā nelaimes gadījumā. Tie var būt plaši izteikti vai lokāli, tikai kādai ķermeņa daļai.

Pamatnosacījums, lai cilvēks ar kustību traucējumiem varētu justies brīvi un neatkarīgi un bez citu palīdzības iekļūt darbavietā, ir pieejama vide (uzbrauktuves, pa kurām var uzbraukt ar riteņkrēslu, dažādi pielāgojumi, lai sekmīgi veiktu darba pienākumus). Palīgīdzekļu veidu un nepieciešamību nosaka ergoterapeits.

Vides pieejamība nozīmē, ka cilvēks, lai kādi būtu viņa funkcionāli ierobežojumi, var pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās.

Kāds darbs ir piemērots?

Cilvēki ar kustību traucējumiem var sekmīgi veikt dažādus profesionālos pienākumus, kas neprasa lielu fizisko aktivitāti un piepūli, nepieciešamības gadījumā nodrošinot funkcionālo ierobežojumu kompensāciju. Nav ieteicami darbi, kas prasa piespiedienu vai ilgstošas statiskas pozas, smagumu celšanu, ilgstošu vai biežu staigāšanu, stāvēšanu. Cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kas pārvietojas riteņkrēslā, piemēroti darbi, kurus var veikt sēdus. Cilvēkiem, kam ir roku kustību traucējumi, piemēroti darbi, kuri neprasa ilgstošo roku un pirkstu noslodzi vai ir iespējams kompensēt roku kustību ierobežojumu ar īpašu pielāgojumu – ortozēm.

Piemēram:

informācijas tehnoloģijās - datortehniķis, programmētājs, datortīklu un datorsistēmu administrators;

ekonomikā un finansēs - ekonomists, statistiķis, grāmatvedis, norēķinu speciālists;

veselības aprūpē - zobu tehniķis, farmaceits;

mākslā un kultūrā - arhitekts, rakstnieks;

amatniecībā - apģērbu modelētājs, juvelieris;

humanitārās zinātnēs - filologs, tulks, bibliotekārs;

izglītība – interešu pulciņu vadītājs;

pakalpojumu jomā - klientu apkalpošanas speciālists.

NVA pieredze – bezdarbnieku ar kustību traucējumiem nodarbināšana subsidētajās darba vietās

Vadība - projekta vadītājs, tirdzniecības vadītājs

Administrēšana - sekretārs, biroja administrators, projekta vadītāja asistents, lietvedis

Tirdzniecība - prečzinis, tirdzniecības aģents, pārdošanas speciālists, pārdevējs konsultants

Nekustāmais īpašums - namu pārzinis, ēku un apsaimniekojamās teritorijas pārzinis, lauku īpašuma apsaimniekotājs

Tūrisms un viesmīlība - viesnīcas administrators

Māksla un kultūra - kultūras pasākumu organizators

Izglītība - interešu pulciņa audzinātājs

Rūpniecība - izstrādājumu projektētājs, darba aizsardzības koordinators, sagādnieks

Informācijas tehnoloģijas - mājas lapas administrators, datorsistēmu tehniķis, datora operators, informācijas ievadišanas operators

Ekonomika un finanses - grāmatvedis, grāmatvedis konsultants

Pakalpojumu joma - šuvējs, ādas apstrādes amatnieks, rokdarbu modelētājs, kopētājs, klientu apkalpošanas operators

Vai būs jāpielāgo darba vieta?

Pielāgojot darba vietu darbiniekam ar kustību traucējumiem saskaņā ar viņa vajadzībām, var būt nepieciešama darba virsma ar regulējamu augstumu, ergonomisks krēsls, īpaši pielāgoti darba instrumenti. Ja darbs veicams pie datora, var būt nepieciešams regulējams datora monitors, ergonomiska pele un/vai tastatūra. Jābūt iespējai izmantot atpūtas pauzes.

Daļa cilvēku ar kustību traucējumiem, lai mazinātu mobilitātes ierobežojumus, lieto pārvietošanās palīg līdzekļus (riteņkrēslu, spieķi, kruķus vai ortozes). Šiem cilvēkiem ir svarīga pieejama vide, īpaši tiem, kas pārvietojas ar riteņkrēsla palīdzību. Darba vietā ir jā rūpējas, lai šie darbinieki varētu droši un patstāvīgi pārvietoties un darboties: iespēja novietot pielāgotos automobili, nokļūt līdz savai darba vietai un citām darba koplietošanas telpām, t.sk. sanitārajām un ēdamtelpām, un pārvietoties tajās, kā arī praktiski izmantot darbam nepieciešamās ierīces.

Kā veidot komunikāciju?

Svarīgi, lai komunikācijas procesā cilvēks ar kustību traucējumiem justos kā līdzvērtīgs sarunu partneris. Pārlietu liela uzmanība un palīdzības piedāvājums arī var būt traucējošs.

Ja paredzēta ilgāka saruna, cilvēkam riteņkrēslā (vai cilvēkam, kas lieto citus pārvietošanas palīg līdzekļus) un kolēģim nepieciešams atrast vietu, kur apsēsties, lai abi saskarsmes partneri justos komfortabli.

Runājot ar cilvēku, ir jāskatās acīs, nemeklējot starpnieku, tieši tāpat, kā runājot ar jebkuru citu cilvēku. Sasveicinoties, var paspiest roku – pat tad, ja personai ir vāji roku muskuļi. Ir ļoti pieņemami lietot tādus izteicienus kā “ejam”, “aiziet”, “paskrienam” saskarsmē ar personu, kura pārvietojas riteņkrēslā, jo tas tikai pauž vēlmi doties ceļā, nevis neizpratni, ka fiziski persona to nevar izdarīt.

<https://www.nva.gov.lv/lv/ja-darbiniekam-ir-kustibu-traucejumi-0>